

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ: แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
Strategic Communications on Public Issues: Approaches to Restoration Conservation
and Sustainable Benefit Utilization: A Case Study of Blue Swimming Crab
Sustainability Project in Kung Krabaen Bay Royal Development Study Center

การดี พิงสำราญ¹, สุทธินันท์ โสทธิวิ², ประจวบ ลีรักษาเกียรติ³ และธกร คำชายกิจวัช⁴

^{1, 2} คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Paradee Phuengsamran¹, Suttinun Sotwitee², Prachuab Leeruksatit³ and Thakorn Kakhaikittawat⁴

^{1, 2} Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

(Received: June 19, 2018; Revised: October 10, 2018; Accepted: December 24, 2018)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะและแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ฯ พบว่า การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะเป็นลักษณะกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ วิสัยทัศน์คือ การเพิ่มทรัพยากรปูม้าให้เกิดความยั่งยืนภายในอ่าวคุ้งกระเบน ตามพันธกิจที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายร่วมกัน กำหนดเป้าหมายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร จะพิจารณาตามพื้นที่แหล่งที่ทำประมง ใจความหลักของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์จะใช้ข้อความที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ใช้ปฏิบัติการลงพื้นที่ สร้างข้อตกลงร่วมกัน และกิจกรรม สาธิตเป็นช่องทางการสื่อสาร จะจัดสรรให้เฉพาะอุปกรณ์และบุคลากรคอยให้คำปรึกษา สำหรับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน พบว่า ศูนย์กลางหรือผู้ส่งสารจะใช้วิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบ และ สร้างจิตสำนึกต่อลูกข่ายสมาชิก แก่นำในชุมชนตามแนวทางการจัดการประมง 7 ขั้นตอน อนึ่ง โครงการธนาคารปูม้า ใช้ระบบการสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: 1) การสื่อสารในประเด็นสาธารณะ 2) แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
3) โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Abstract

This research aims to study the strategic communication on public issues and the road map of restoration, conservation and sustainable mutual benefit utilization in Blue Swimming Crab Sustainability Project in Kung Krabaen Bay Royal Development Study Center. The research found that the strategic communication on public issues utilized networking strategy and integrated communication. The mission was to achieve engagement between government, business sector, commercial fisheries and local fisheries to create a common network covering. By analyzing the audience from the fishing area, it was found that the defining objectives aimed to involve the community in all projects to transfer knowledge to cover all areas. The core strategic communication was using messages that can lead to changes that point to sustainable mutual benefit utilization, visiting sites to create mutual agreement, providing demonstration as channels for communication, and allocating resources to specific equipment and personnel consultation. For the road map of restoration, conservation and sustainable mutual benefit utilization, the central agency or key informants used methods of raising awareness and responsibility to network leaders, members, in the community according to the 7-step fisheries management approach. Additionally, the Blue Swimming Crab Sustainability Project used communication network system to achieve sustainable benefit utilization.

Keywords: 1) Communication on Public Issues 2) Road Map of Restoration, Conservation and Sustainable Benefit Utilization 3) Blue Swimming Crab Sustainability Project in Kung Krabaen Bay Royal Development Study Center

¹ อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ (Lecturer, Department of Communication Arts) Email: taoparadee@gmail.com

^{3, 4} ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Kung Krabaen Bay Royal Development Study Center)

บทนำ (Introduction)

Blue Swimming Crab หรือ ปูม้า ทรัพยากรชายฝั่งทะเล สัตว์น้ำเศรษฐกิจบริเวณอ่าวคุ้งกระเบน น้ำ จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันกำลังเป็นที่ต้องการต่อการบริโภคอย่างสูง ทำให้ปริมาณของปูม้าถูกจับมาใช้ประโยชน์สูงเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตของทรัพยากรปูม้าที่อาจขาดความยั่งยืนต่อการประกอบอาชีพประมงของชุมชนในระยะยาว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จึงได้จัดทำโครงการธนาคารปูม้า เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรปูม้าในอ่าวคุ้งกระเบนและพื้นที่ใกล้เคียงขึ้น โดยทำการพัฒนารูปแบบการเพาะเลี้ยงปูม้าด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้าง รมรงค์สร้างจิตสำนึกและรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ปริมาณสัตว์น้ำให้คงอยู่ไว้กับท้องทะเลชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ และจากสถานการณ์ดังกล่าวได้นำมาซึ่งการตั้งโจทย์วิจัยในด้านการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ: แนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของโครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ตามกรอบแนวคิดการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Benjarongkij, 2011, pp. 13-46) ที่นำมาสู่หลักการจัดการประมง (Rittiruk, 2013, pp. 83-84)

อนึ่ง การประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่อย่างเป็นทางการ (ครม.สัญจร) ที่จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2561 เห็นชอบการขยายผลธนาคารปูม้าเพื่อคืนปูม้าสู่ทะเลไทย ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เสนอให้มีการขยายโครงการธนาคารปูม้าจากปัจจุบันมีอยู่ 191 แห่งใน 20 จังหวัด ให้ครบ 500 แห่งทั่วประเทศ โดยให้ธนาคารออมสินสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้กับชุมชนชาวประมงทั้งในฝั่งอันดามันและอ่าวไทย เพื่อสนับสนุนการลงทุนในอุปกรณ์ซึ่งจะช่วยให้ชาวประมงมีรายได้มากขึ้น (Jatusripitak, 2018) ซึ่งประเด็นการขยายโครงการธนาคารปูม้าให้ครอบคลุมหากมองตามมิติการสื่อสารต้องอาศัยบทบาทของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ที่เข้าใจถึงสภาพบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ที่ผู้สื่อสารหรือคณะทำงานของโครงการธนาคารปูม้าต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบและการประยุกต์ใช้ของแผนการสื่อสาร ดังนั้น ผลของการ

ดำเนินโครงการวิจัยดังกล่าว จะสามารถตอบสนองเชื่อมโยงกระบวนการสร้างองค์ความรู้ของระบบธนาคารปูม้า จนสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก่อเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรปูม้าฐานทรัพยากรท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of Study)

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การรวบรวมหลักฐานเอกสาร (Documentary Investigation) การลงพื้นที่ (Site Visit) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation Participation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบคำถามประเด็นการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง และเป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้นำมาสรุปผลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Theory)

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของ Benjarongkij, (2011, pp. 13-46) ซึ่งได้อธิบายถึง กลยุทธ์ (Strategy) หรือ ยุทธศาสตร์วิธีการหรือความรู้ที่จะนำมาใช้ในการทำงานที่วิเคราะห์จากสถานการณ์ภายนอกและสถานการณ์ภายใน จนเกิดเป็นแนวทางวิธีการที่จะสื่อสารนโยบายหรือการจัดการกับความซับซ้อนหรือสถานการณ์ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย (Smith, 2002 as cited in Benjarongkij, 2011, p. 2) ซึ่งบทบาทของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในการสื่อสารประเด็นสาธารณะ สังคมต้องพึ่งพากระบวนการสื่อสารเพื่อรณรงค์ให้ผู้คนเกิดความตระหนักและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การวางแผนกลยุทธ์ต้องการข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่กำลังดำเนินอยู่เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ประเด็นปัญหาสาธารณะว่าเป็นอย่างไร การวิเคราะห์ในลักษณะนี้รู้จักกันในชื่อสั้น ๆ ว่า SWOT Analysis (The Chartered Institute of Personnel and Development, 2011 as cited in Benjarongkij, 2011, p. 15) “SWOT” ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) ภาวะคุกคาม (Threat) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Songrak (2015, abstract) เป็นการศึกษาโครงการการสร้างตัวแบบเชิงกระบวนการและเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่งจังหวัดตรังสู่ความยั่งยืน โดยนำ “SWOT Analysis” มาศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนชายฝั่ง ตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดตรัง พ.ศ. 2560-2564 อย่างไรก็ตาม การบริหารยุคใหม่การวิเคราะห์ด้วย SWOT อาจไม่เพียงพอหรือสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารองค์กร (Armstrong, 1982, pp. 197-211) ในเวลาต่อมาจึงได้มีการแสวงหาแนวทางที่จะกำหนดแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติที่เป็นไปได้พัฒนาต่อยอดการวิเคราะห์ SWOT มาเป็น TOWS Matrix ซึ่งเป็นการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ที่นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 4 ลักษณะ อันประกอบด้วย ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategy) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategy) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategy)

อนึ่ง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจึงเป็นการสร้างระบบตรวจติดตามสถานการณ์แวดล้อมและภาวะคุกคามอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาวะสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมนิเวศวิทยา และกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่ได้รับข้อมูลแล้วนำไปตีความหมายและตอบกลับ ดังนั้น ผู้รับสารจึงเป็นเป้าหมายของการสื่อสารที่ผู้ส่งสารต้องการให้เกิดการรับรู้ เข้าใจและอาจมีพฤติกรรมติดตามมา ทั้งนี้ ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์จะนำมาซึ่งการกำหนดแนวทางพัฒนากลยุทธ์ โดยกำหนด ทบทวน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตามสิ่งที่สมาชิกกลุ่มต้องการหรือช่วยกันมองเพื่อสร้างภาระรับผิดชอบ

และการกำหนดหน้าที่หลักของกลุ่มสมาชิกร่วมกันว่าสมาชิกกำลังดำเนินการกิจอะไรและสำหรับอนาคตภารกิจใดที่กลุ่มสมาชิกต้องการจะทำให้เกิดขึ้นพร้อมจัดสรรทรัพยากร (Taylor, 1990 as cited in Benjarongkij, (2011, p. 2) ได้แก่ งบประมาณ เวลา บุคลากร การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ จะกระทำผ่านกลวิธีหรือกิจกรรมเตรียมการสู่การปฏิบัติ ประกอบกับการกำหนดวิธีการประเมินผลและตัวชี้วัดเพื่อตัดสินคุณค่าประโยชน์ของแผนกลยุทธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นคิดออกแบบแผนงานไปจนถึงการพัฒนาความคิดและลงมือปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การสร้างการยอมรับแผนกลยุทธ์ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนในการคิด ไตร่ตรอง มองหา และเห็นด้วยในข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะบรรลุไว้ ซึ่งแบบจำลองประกอบการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของ Ketchum Inc. (Benjarongkij, 2011, p. 33) ได้ระบุหัวข้อที่ต้องทำการศึกษา ดังนี้ 1) สถานการณ์ (Situation) 2) วัตถุประสงค์ (Objectives) 3) ข้อมูล (Facts) 4) เป้าหมาย (Goals) 5) ผู้รับสาร (Audience) 6) ใจความสำคัญ (Key Message) 7) กลยุทธ์ (Strategies) 8) กลวิธีหรือกิจกรรม (Tactics or Communication Activities) 9) ตารางการปฏิบัติงาน (Calendar - Time Table) 10) การประเมินผล (Evaluation)

เมื่อถึงขั้นตอนลงมือปฏิบัติจริง การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะจะดำเนินการตามขั้นตอนหลักการจัดการประมง (Rittiruk, 2013, pp. 75-91) การเป็นทรัพย์สินเปิดกว้างของทรัพยากรประมงทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงขาดความยั่งยืนและไม่เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจเพื่อไม่ให้ทรัพยากรถูกใช้มากเกินไปจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากร ซึ่งการจัดการประมงจะให้ได้รับผลสำเร็จมีหลักในการดำเนินการที่สำคัญคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือรับผลกระทบจากการจัดการประมงต้องมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการประมงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nitiratsuwan (2010, abstract) ความคิดเห็นของชาวประมงขนาดเล็กที่ทำประมงปูม้า ต่อการจัดการทรัพยากรปูม้าในจังหวัดตรัง ที่พบว่า ความคิดเห็นของชาวประมง

ที่มีต่อแนวทางการจัดการประมงปูม้าเป็นส่วนสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการจัดการทรัพยากรปูม้า อนึ่ง ควรเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างกลุ่มของชาวประมงให้มีการตรวจสอบและประเมินระบบการจัดการ กำหนดวิธีประสานประโยชน์เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบของชาวประมงกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ระบบการจัดการได้รับการยอมรับและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ การสื่อสาร การให้คำปรึกษา และการจัดการร่วมควรจัดให้มีมากขึ้นทุกขั้นตอนของการจัดการ โดยแบบแผนหรือรูปแบบของการจัดการประมงอาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่อาจจะเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม

เป้าหมายสำคัญของการจัดการประมงคือการบริหารทรัพยากรประมงไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจระดับที่เหมาะสมและมีความยั่งยืน การบรรลุเป้าหมายนี้ต้องใช้วิธีการเชิงรุกและควรมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Eakpaition (2011, abstract) แนวทางการบริหารจัดการของผู้ประกอบการทางสังคมในบริบทประเทศไทย กรณีศึกษา “ธนาครปู” ของกลุ่มพื้นฟูทรัพยากรปูม้าชุมชนเกาะเตียบ ตำบลปากคลอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร ที่พบว่า ในพื้นที่ที่มีปัญหาการลดลงอย่างมากของทรัพยากรปูม้า ซึ่งมีผลต่อรายได้ของชาวประมงในพื้นที่ ธนาครปูจึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรปูให้เพิ่มจำนวนขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในสำหรับประชาชนในพื้นที่ที่สามารถประกอบอาชีพประมงและเป็นทางออกหนึ่งในการจัดการทรัพยากรธนาครปู สำหรับเป้าหมายของการจัดการประมงสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ชีวภาพ นิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม กลยุทธ์การจัดการประกอบด้วยจำนวนของมาตรการการจัดการที่ครอบคลุมด้านเทคนิค การป้องกันข้อมูล การควบคุม และระบบสิทธิของผู้ใช้ทรัพยากร แผนดำเนินการของหลักการจัดการประมงจะต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระต่าง ๆ คือ 1) ภาพรวมของการประมงที่ใช้ประกอบการพิจารณาในแผนดำเนินการ ผู้มีส่วนร่วม ลักษณะพื้นที่ ช่วงเวลา การทำประมง รูปแบบกระบวนการการให้คำปรึกษา และลักษณะของการจัดการ 2) สถานภาพของสต็อก

ได้แก่ สถานการณ์สัตว์น้ำและแหล่งอาศัย ข้อมูลจากการวิจัย ทั้งจากภาครัฐ ความร่วมมือระหว่างรัฐและอุตสาหกรรมหรือแหล่งอื่น ๆ 3) วัตถุประสงค์ของการจัดการ เป็นวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ได้แก่ การอนุรักษ์ความยั่งยืน (Sustainability) สิ่งที่ต้องการ เป็นต้น 4) มาตรการจำกัดและควบคุมการประมง เช่น มาตรการจำกัดความจุการผลิตของการประมง (Fishery Capacity) จำกัดใบอนุญาต (Limited Licensing) ใบอนุญาตเฉพาะพื้นที่ประมง เป็นต้น 5) มาตรการควบคุมปริมาณการลงแรงและจำกัดอัตราการตายของสัตว์น้ำ ได้แก่ ควบคุมปัจจัยการประมง เช่น กำหนดฤดูหรือพื้นที่อนุญาตทำประมง จำกัดจำนวนวันที่ทำประมง จำกัดจำนวนเครื่องมือประมงพื้นที่ห้ามทำประมงและพื้นที่อนุรักษ์ 6) การเฝ้าระวัง ควบคุม และตรวจสอบ ได้แก่ มาตรการ การรายงานข้อมูลวิธีดำเนินการ เช่น ระบบการตรวจสอบเรือประมง เป็นต้น และ 7) การอนุรักษ์ ปกป้องแหล่งอาศัยและการจัดการระบบนิเวศ ได้แก่ ตรวจสอบผลจับและเครื่องมือทางภาคพื้นน้ำ บก และท่าเรือ สังเกตการณ์และประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลตลอดช่วงเวลาการควบคุม เป็นต้น

อนึ่ง ผลความสำเร็จการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโครงการธนาครปูม้าได้ก่อรูปแบบกระบวนการสื่อสารเป็นลักษณะเครือข่ายของกลุ่มสมาชิก (Sotanasathien, 2016, pp. 176-179) เป็นการสื่อสารที่สมาชิกติดต่อกันอย่างทั่วหน้า กลุ่ม (Cluster) ของการสื่อสารได้แสดงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันอย่างมั่นคงเหมือนตาข่าย รอบล้อมด้วยบริวาร/ลูกข่าย (Peripherals) อย่างไรก็ตาม สิ่งจำเป็นสำหรับความเป็นเครือข่ายคือความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง ซึ่งเส้นทางการเชื่อมโยงจะพยายามรักษาให้คงไว้เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างสมาชิกด้วยกันระหว่างสมาชิกกับกลุ่มและระหว่างสมาชิกกับเครือข่ายทั้งหมด จำเป็นต้องมีการจัดสรรแบ่งปันข้อมูลและการแบ่งปันผลประโยชน์หรืออำนาจในการรักษาเครือข่าย โดยการเชื่อมโยงกันในเครือข่ายระหว่างศูนย์กลางกับลูกข่ายและระหว่าง Cluster ถูกเรียกว่าเป็นสะพาน (Bridges) ซึ่งสะพานดังกล่าวมีผลต่อการมีตัวแปรของเครือข่ายที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สะพานที่เชื่อมโยงอาจจะทำหน้าที่ได้หลากหลายด้าน แต่ความสำเร็จจำเป็นต้องใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือ

เพื่อสร้างมิตรภาพ (หรือสังกัด) ข้อมูลข่าวสาร การผลิต และนวัตกรรมในการเชื่อมโยงสะพานเพื่อสร้างความรู้สึกใกล้ชิด สร้างปทัสถานและพฤติกรรมร่วมกันอันเป็นที่มาของอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายทรงพลัง และลงตัวอย่างพอดี หมายความว่าความสามารถของเครือข่ายในการควบคุม การไหลของข้อมูลข่าวสาร การยึดโยงผลประโยชน์ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญถึงเหตุผลที่โครงการธนาคารปูม้าต้องมีเครือข่ายเป็นองค์ประกอบ

ซึ่งผลของการสร้างเครือข่ายให้ทรงพลังและสมดุลนั้น เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปูม้าร่วมกันตามแนวคิดความมั่นคงทางอาหาร ที่ต้องพิจารณาถึงมิติ “การเข้าถึง” และ “เสถียรภาพ” ในระดับบุคคลและครัวเรือน องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้แบ่งและให้ความหมายความมั่นคงทางอาหารออกเป็น 4 มิติย่อย ได้แก่ 1) ความพอเพียง: ความพอเพียงของปริมาณอาหารในคุณภาพที่เหมาะสม ซึ่งอาจได้มาจากการผลิตภายในประเทศหรือการนำเข้ารวมถึงความช่วยเหลือทางอาหาร 2) การเข้าถึง: การเข้าถึงทรัพยากรที่พอเพียงของบุคคลเพื่อได้มาซึ่งอาหารที่เหมาะสม และมีโภชนาการภายใต้บริบททางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ 3) การใช้ประโยชน์: การใช้ประโยชน์ด้านอาหารผ่านอาหารที่เพียงพอ นัยยะนี้สัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ใช่อาหารด้วย 4) เสถียรภาพ: เพื่อจะมีเสถียรภาพทางอาหาร ประชาชน ครัวเรือนและบุคคลจะต้องเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลา ไม่ต้องเสี่ยงกับการไม่เข้าถึงอาหารอันเป็นผลมาจากวิกฤตหรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามวงจร

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบความคิดในการศึกษาได้ ดังนี้ 1) แนวคิดการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ 2) แนวคิดหลักการจัดการประมง 3) ทฤษฎีเครือข่าย 4) แนวคิดโครงการธนาคารปูม้า 5) แนวคิดความมั่นคงด้านอาหาร 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำกรอบทฤษฎีและแนวคิดมาใช้ในการขั้นตอนการศึกษาของงานวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ ในประเด็นสาธารณะใช้แนวคิดการวางแผนการสื่อสาร

เชิงกลยุทธ์เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสร้างจิตสำนึกตามแนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามระบบของโครงการธนาคารปูม้า

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ใช้แนวคิดหลักการจัดการประมงที่มีสัมพันธ์กับแนวคิดโครงการธนาคารปูม้าโดยผลจากแนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์ตามหลักการจัดการประมงได้นำมาสู่ทฤษฎีเครือข่ายที่เกิดความทรงพลังและสมดุลของกลุ่มสมาชิกจนก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตามแนวคิดความมั่นคงด้านอาหาร รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมาวิเคราะห์ห่อภิปรายผลการศึกษางานประเด็นที่สอดคล้องและขัดแย้งในระหว่างการดำเนินการโครงการธนาคารปูม้า การสื่อสารสร้างผลการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชน

วิธีดำเนินการ (Methods)

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ดังนี้ 1) พิจารณาจากเครื่องมือทำการประมงปูม้า เช่น อวนจมปู อวนจมกุ้ง อวนติดตา ลอบปลา และลอบปู เป็นต้น และ 2) พิจารณาจากแหล่งที่ทำประมง ชุมชนประมงที่จัดทำธนาคารปูม้าในพื้นที่ดำเนินการศึกษาและพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ที่ครอบคลุม 2 อำเภอ สำหรับพื้นที่ที่มีการแพร่กระจายทางภูมิศาสตร์หรือการทำประมงปูม้าบริเวณชายฝั่งทะเลของอ่าวคุ้งกระเบน ประกอบด้วยตำบลสนามไชย ตำบลช้างข้าม อำเภอนายายอาม และตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตำบลสนามไชย ตำบลช้างข้าม อำเภอนายายอาม เป็นจำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มประมงชายฝั่งบ้านปากตะโปน-บ้านท่าแคลง ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 2) กลุ่มประมงชายฝั่งบ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี และ 3) กลุ่มประมงชายฝั่งบ้านช้างข้าม ตำบลช้างข้าม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นจำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มประมงชายฝั่งคุ้งกระเบน ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และ

2) กลุ่มประมงชายปากน้ำแหมหนู ตำบลคลองซุด อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นคณะทำงาน แกนนำสมาชิกโครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เป็นจำนวนอีก 5 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแยกตามประเภทของแหล่งข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) เพื่อให้การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การรวบรวมหลักฐานเอกสาร (Documentary Investigation) เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือและตำราต่าง ๆ นำมารวบรวมแล้วนำเสนอผลในเชิงวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation Participation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group)

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ เอกสารภายในของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่มาหรือความเป็นมาของโครงการ แผนการปฏิบัติงาน ผลการ

ปฏิบัติงาน และรายงานการประเมินผลขององค์กร ตลอดจน เอกสารภายนอกที่เป็นข้อมูลเชิงวิชาการ งานวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดทำโครงการธนาคารปูม้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ แนวคำถามการสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด แบบคำถามเป็นประเด็นที่สนใจ มีโครงสร้าง และสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ที่มุ่งต้องการสอบถามรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะและแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สรุปผลการศึกษา (Conclusion)

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ: แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โครงการธนาคารปูม้าศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้ผลการศึกษา โดยใช้แนวคิดการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Benjarongkij, 2011, pp. 13-46) หลักการจัดการประมง (Rittiruk, 2013, pp. 83-84) และทฤษฎีเครือข่าย (Sotanasathien, 2016, pp. 176-179) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ผล ดังภาพ 1

85

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เป็นลักษณะกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบของโครงการและพร้อมสำหรับการเป็นวิทยากรแนะนำขยายผลโครงการ สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนและต่อยอดองค์ความรู้และขยายเครือข่ายออกไปในครอบคลุมบริเวณพื้นที่ทะเลอ่าวคุ้งกระเบนและภาคตะวันออก ซึ่งโครงการธนาคารปูม้าจะเปิดโอกาสให้กลุ่มประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้าน ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่สนใจได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนความสำเร็จพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ซึ่งกระบวนการเข้าร่วมของสมาชิกเครือข่าย พบว่าทุกท่านสามารถร่วมตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในมาตรการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ปูม้าได้อย่างเสรีภาพ เช่น การเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นสำหรับข้อกฎหมายบางประการ ที่ยังเอื้อประโยชน์ต่อประมงพาณิชย์จนเกิดข้อเคลือบแคลงสำหรับประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านกับสำนักงานประมงจังหวัด การกำหนดแหล่งพื้นที่ห้ามจับสัตว์น้ำร่วมกันโดยระบุให้เป็นเขตอนุรักษ์ พื้นฟู เป็นต้น กระบวนการเช่นนี้จะเป็นการปฏิบัติตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้โดยสมัครใจ และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่เกิดจากความรูสึก ร่วม จิตสำนึกที่มีต่อการประกอบอาชีพประมงและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ด้านสังคมความศรัทธาที่มีต่อโครงการพระราชดำริและแรงผลักดันจากทางด้านเศรษฐกิจรายได้ที่จะเพิ่มขึ้นต่อครัวเรือนแบบยั่งยืน โดยกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม พบว่า เกิดขึ้นใน 4 ระดับจาก 5 ระดับ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ที่เรียกว่า แผนแม่บทศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ระยะยาว 5 ปี ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากภาคีเครือข่าย มีผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรีเป็นประธานคณะอนุกรรมการดำเนินโครงการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ทั้งนี้ ในแผนแม่บทจะประกอบด้วยแผนปฏิบัติการและงบประมาณประจำปี ที่ระบุขอบข่ายการดำเนินงานของโครงการธนาคารปูม้าที่เกิดขึ้นจากคณะทำงานและแกนนำสมาชิกเครือข่ายได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นวางแผนการดำเนินงานของโครงการธนาคารปูม้าในภาพรวมขึ้นมา 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การสนับสนุนด้านทรัพยากร เช่น แม่ปูไข่

เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างของการทดลอง สาธิตและร่วมประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯหรือเครือข่ายสมาชิกร้องขอ 3) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของทรัพยากรปูม้าที่เกิดขึ้นจากแนวทางอนุรักษ์ฟื้นฟู ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อจำนวนอัตราทรัพยากรปูม้าที่เพิ่มมากขึ้นหรือเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพทำประมงปูม้าได้ตลอดทั้งปี เพิ่มระดับการพึ่งตนเองและเสริมจิตสำนึกการควบคุมกันเองภายในชุมชน 4) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ คือ ส่งผลต่อรายได้ของครัวเรือนและชุมชนที่สามารถทำประมงปูม้าได้ตลอดทั้งปีทรัพยากรไม่ได้เข้าสู่สถานการณ์ขาดแคลน และระดับที่ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในระดับนี้ยังไม่สามารถเห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนว่าสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมประเมินผล หากแต่พบว่า การสื่อสารมีลักษณะสองทาง (Two-Way Communication) เท่านั้น หมายถึง จะเป็นลักษณะที่เครือข่ายสมาชิกเมื่อพบสภาพปัญหาและอุปสรรคใด ๆ ก็จะแจ้งกลับมายังศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯก็จะประสานเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น โดยให้เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกเครือข่ายในฐานะพื้นที่ดำเนินการศึกษาและพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ตามบทบาทภารกิจโครงการพระราชดำริ

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะตามแนวทางการจัดการประมง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategy) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategy) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategy) โดยสภาพแวดล้อมที่ผลต่อการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ คือ ปัจจัยเศรษฐกิจเพราะหากชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟู ปูม้าจะไม่เข้าสู่สภาวะขาดแคลนโดยสามารถทำประมงปูม้าได้ตลอดทั้งปี ซึ่งก็จะส่งผลต่อรายได้ครัวเรือนชุมชนที่จะตามมาสำหรับปัจจัยการบังคับใช้กฎหมาย พบว่า กฎหมายที่ประกาศใช้นั้นยังส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายบางประการ ซึ่งเครือข่ายแกนนำสมาชิกได้แสดงมุมมองว่า ยังเอื้อประโยชน์ต่อประมงพาณิชย์มากเกินไป ทั้งที่เป็นเรือประมงขนาดใหญ่แม้จะมีการ

จดทะเบียนตามกฎหมายก็ตาม โดยเครื่องมือประมงชนิดต่าง ๆ ของเรือประมงพาณิชย์จะมีอำนาจทำลายล้างสูง สามารถกวาดต้อนสัตว์ทะเลน้อยใหญ่ และเมื่อออกทำประมงแต่ละครั้งก็จะกวาดต้อนเครื่องมือประมงของชาวประมงขนาดเล็กหรือประมงพื้นบ้านไปด้วย ประกอบกับการลักลอบเข้ามาทำประมงในพื้นที่ของประมงพาณิชย์มักพบเห็นบ่อยครั้ง ซึ่งกลุ่มประมงพื้นบ้าน ชายฝั่งและศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จะร่วมกันตรวจตราสอดส่องการเข้ามากระทำผิด

การกำหนดวิสัยทัศน์โครงการธนาคารปูม้าจะเป็นของการเพิ่มทรัพยากรปูม้าให้เกิดความยั่งยืนภายในอ่าวคุ้งกระเบน พันธกิจคือ การมุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประมงพาณิชย์และประมงพื้นบ้าน การสร้างเครือข่ายร่วมกันที่ครอบคลุมทั้งอ่าวไทยและอันดามัน ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู และการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล บริเวณพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนและพื้นที่ใกล้เคียงให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยมีเป้าหมายถ่ายทอดองค์ความรู้ธนาคารปูม้าให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งภายในจังหวัดและภาคตะวันออก กลยุทธ์การสื่อสาร คือ การมีส่วนร่วมซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จะประสานความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐภายในจังหวัด จันทบุรีหรือภาคตะวันออก ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่จะเข้ามาบูรณาการร่วมกันสร้างระบบหุ้นส่วนความสำเร็จควบคู่กันเอง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จะไม่ใช่เป็นผู้วางระบบปฏิบัติงานย่อย ๆ ให้หากแต่เป็นหัวใจสำคัญที่คอยทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วน

ซึ่งองค์ประกอบของแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของโครงการ พบว่า การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสารและกลุ่มเป้าหมายจะพิจารณาตามพื้นที่การทำประมง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ คือ ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุก ๆ โครงการไม่ใช่เพียงแค่โครงการธนาคารปูม้าอย่างเดียวรวมถึงทรัพยากรชายฝั่งอื่น ๆ ด้วย ต้องการทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าจะในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ซึ่งใจความหลักของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์คือ ต้องพิจารณาว่าเรากำลังสื่อสาร

กับใคร ผู้รับสารเป็นหน่วยงานใดให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยการจัดสรรทรัพยากรของโครงการจะจัดสรรให้เฉพาะอุปกรณ์ไม่ใช่ตัวเงินและในด้านบุคลากรที่คอยให้คำปรึกษาแก่เครือข่าย ใช้การลงทุนที่ เจรจาสร้างข้อตกลงร่วมกันเป็นลักษณะการทำงานบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่นเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับแก่สมาชิกเครือข่ายธนาคารปูม้า เช่น ปัญหาด้านค่าไฟ ซึ่งเครือข่ายสมาชิกโครงการธนาคารปูม้าจะบริหารจัดการกันเองภายในสมาชิกกลุ่มสร้างเป็นหุ้นส่วนความสำเร็จร่วมกัน ส่วนการจัดกิจกรรมและการผลิตสื่อเฉพาะกิจของโครงการธนาคารปูม้า พบว่า ไม่มีการเข้ามาขอถ่ายทำรายการของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น รายการสารคดี "ธนาคารปูม้า" ต้นแบบแห่งการอนุรักษ์ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องสปริงนิวส์ (Spring News) รายการตะลอนข่าวเช้า "ประมงพื้นบ้านต้นตออนุรักษ์พันธุ์ปู" ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องไทยรัฐทีวี สกู๊ปสนามข่าวเจ็ดสี ช่วงกลัลองกลัลุย: ธนาคารปูม้า ต้นแบบแห่งการอนุรักษ์ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 เป็นต้น และใช้สื่อออนไลน์จากการโพสต์ลงโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้มาเที่ยวชม สำหรับปัญหาที่ส่งผลต่อแนวทางการทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ปูม้าของโครงการธนาคารปูม้า คือ การขาดแคลนแม่ปูไข่นอกกระดอง ความไม่พร้อมของสถานที่บนหน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในอ่าวคุ้งกระเบนที่ยังขาดความพร้อมแบบครบวงจร การสิ้นเปลืองของกระแสไฟฟ้า และมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย

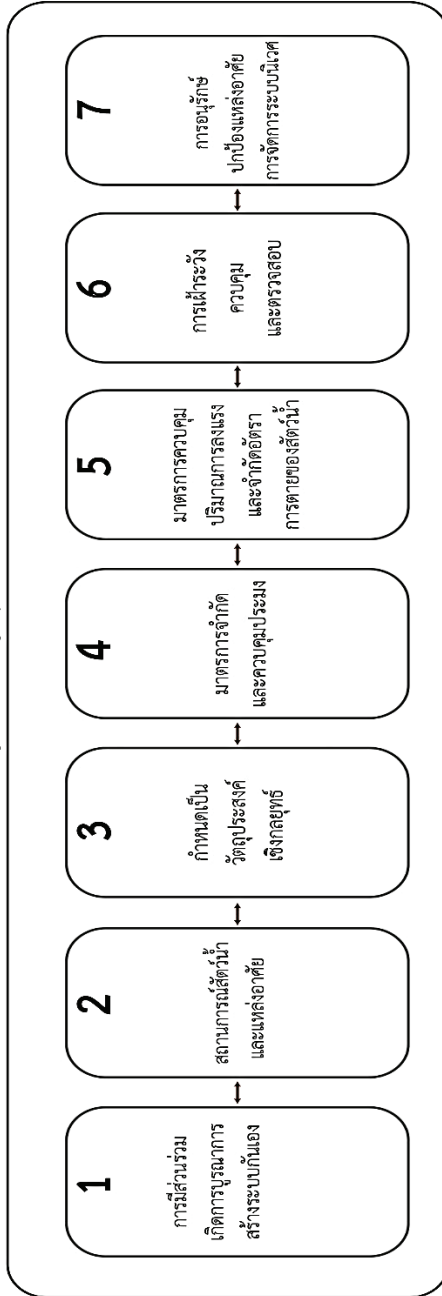
สำหรับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ผ่านวิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบ และสร้างจิตสำนึกของสมาชิกภายในเครือข่ายธนาคารปูม้า อันประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ ไม่ขาย ไม่ซื้อ ไม่บริโภคแม่ปูไข่นอกกระดอง ตามแนวทางการจัดการประมง 7 ขั้นตอน อันมีแกนกลางในการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการเป็นแนวทางสำหรับการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สรุปผลการศึกษาตามภาพ 2

การจัดการประมง (Rittiruk, 2013, pp. 83-84)

ปัจจัยรายได้เศรษฐกิจ

ศูนย์กลาง : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
(Sotanasathien, 2016, pp. 176-179)
การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ : พุดคุยเจรจา สร้างข้อตกลง กิจกรรมเสถียร

รูปที่ ๒๒๒ : การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ

สะพาน : องค์ความรู้ธนาคารปูม้า

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ : พุดคุยเจรจา สร้างข้อตกลง กิจกรรมเสถียร

ลูกข่าย : แกนนำ สมาชิก

การบังคับใช้กฎหมาย

การสร้างเครือข่ายการสื่อสารใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ภาพ 2 การจัดการประมง

การจัดการประมงเป็นกระบวนการที่ผ่าน

- 1) การมีส่วนร่วมเกิดการบูรณาการร่วมกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด การใช้ประโยชน์ร่วมกันที่สร้างระบบหุ้นส่วนความสำเร็จกันเองบนพื้นที่ดำเนินการ โดยกำหนดพื้นที่อาณาเขตในการขยายผลการดำเนินให้ครอบคลุม เกิดรูปแบบการทำงานในระบบที่เลี้ยงให้คำปรึกษาลักษณะหุ้นส่วนความสำเร็จผลประโยชน์ร่วมกัน
- 2) โดยยึดสถานการณ์การเพิ่มทรัพยากรปูม้าภายในอ่าวคุ้งกระเบนให้เกิดความยั่งยืนกำหนดภายใต้ความร่วมมือแบบบูรณาการ การวิจัย ค้นคว้าทดลอง ทั้งจากภาครัฐและภาคธุรกิจ
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เป็นลักษณะการอนุรักษ์ฟื้นฟูก่อให้เกิดความยั่งยืนในด้านการใช้ประโยชน์ตามสิ่งที่ชุมชนต้องการ ซึ่งจะดำเนินการจากข้อพิจารณาการตกลงร่วมกันภายในชุมชนอ่าวคุ้งกระเบน
- 4) มาตรการจำกัดและควบคุมประมง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การสร้างรายได้และมาตรการทางกฎหมายมีผลต่อการดำเนินการธนาการปูม้า
- 5) มาตรการควบคุมปริมาณการลงแรงและจำกัดอัตราการตายของสัตว์น้ำ จะใช้วิธีการควบคุมปัจจัยการประมง เช่น ประกาศข้อห้ามทางการประมงในบางพื้นที่ กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ การใช้มาตรการปิดอ่าว การลดจำนวนเครื่องมือประมงทำลายล้างลงในบางเขต ทั้งนี้จะมีวิธีการร่วมการตรวจสอบกันเอง
- 6) ร่วมเฝ้าระวังควบคุม และตรวจสอบตามระบบที่เลี้ยง ได้แก่ นำปูไข่นอกกระดอง เข้าระบบของธนาการปูม้า แสดงภาพให้เห็นถึงจำนวนปูม้าที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจริงเมื่อเข้าสู่ระบบ สมัครสมาชิกเครือข่ายเข้าโครงการธนาการปูม้าด้วยความสมัครใจ ประกอบกับการพาศึกษาดูงานเพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการเพาะเลี้ยงปูม้าโดยให้ความรู้รายละเอียด วิธีการ รูปแบบที่ถูกต้อง ส่งเสริมการจับแม่ปูไข่นอกกระดองขนาดประมาณ 8-12 เซนติเมตร โดยร่วมมือกับสำนักงานพลังงานจังหวัดเพื่อลดค่าไฟฟ้า และ
- 7) การอนุรักษ์ ปกป้องแหล่งอาศัย และการจัดการระบบนิเวศจะดำเนินการผ่านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมภายในชุมชนหรือเครือข่ายแกนนำสมาชิกโครงการธนาการปูม้า โดยมีข้อพิจารณาเบื้องต้นของการจัดการประมง อันได้แก่ ข้อพิจารณาทางเศรษฐศาสตร์ และข้อพิจารณาด้านเทคโนโลยีเป็นข้อพิจารณาหลักในการเปิดโอกาสให้ชาวประมงปรับปรุงทักษะการทำประมงในด้านบวก เช่น ธนาการ

ปูม้าระบบโซลาร์เซลล์ ซึ่งข้ออื่น ๆ เช่น ข้อพิจารณาทางชีวภาพ ข้อพิจารณาเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม ข้อพิจารณาทางสังคมและวัฒนธรรม ประชากรมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่นำเข้าสู่แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตามระบบหลักการจัดการประมง

อนึ่ง โครงการธนาการปูม้าใช้การสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อให้เกิดผลการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีสะพานองค์ความรู้ของโครงการธนาการปูม้าเป็นตัวเชื่อมโยงสมาชิกเครือข่ายภายในอ่าวคุ้งกระเบนด้วยกัน ซึ่งมีผู้ส่งสารศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงสมาชิกเครือข่ายระหว่างกัน อาศัยช่องทางการสื่อสารที่เน้นการพูดคุยเจรจา ชี้แจง กิจกรรมสาธิตเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันแปลผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ การมีทรัพยากรปูม้าเพื่อใช้ประโยชน์ประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืนเป็นลักษณะการพึ่งพิงผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายการทำประมงปูม้าภายในอ่าวคุ้งกระเบน

อภิปรายผล (Discussion)

จากการศึกษาเรื่องการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ: แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาการปูม้า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ตามแนวคิดหลักการจัดการประมง (Rittiruk, 2013, pp. 83-84) การวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Benjarongkij, 2011, pp. 13-46) และทฤษฎีเครือข่าย (Sotanasathien, 2016, pp. 176-179) สามารถอธิบายได้ว่า กลยุทธ์ที่ใช้สำหรับการสื่อสารสาธารณะนั้นคือ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ เป็นวิธีการเชิงรุกที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง ตามที่ Rittiruk, (2013, p. 79) ได้นำเสนอไว้ ซึ่งแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ได้มาจากการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยเศรษฐกิจและกฎหมายเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนากลยุทธ์ โดยพบความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sotwitee, Phuengsamran and Tantikulvara (2018, p. 134) ที่ศึกษาปัญหา อุปสรรคและความต้องการทางการสื่อสารเพื่อกำหนดแนวทาง

สู่การฟื้นฟู อนุรักษ์ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการธนาคารปูม้า ศูนย์ ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยพบว่าปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารประการหนึ่งเกิด จากมาตรการทางกฎหมาย การออกกฎหมายควบคุม และการมีผลบังคับใช้ที่ยังไม่สามารถสร้างความเข้าใจ แก่ชาวประมงพื้นบ้านได้จริง

แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ได้ถูกทบทวนมา จากหน่วยงานหรือศูนย์กลางเครือข่ายศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ที่จะคอยเป็นสะพานเชื่อม องค์ความรู้ธนาคารปูม้าสู่ลูกค้าแกนนำสมาชิก บนการแปลผลประโยชน์ร่วมกัน (Sotanasathien, 2016, p. 176) ตามวิสัยทัศน์ที่ต้องการเพิ่มทรัพยากร ปูม้าให้เกิดความยั่งยืน ส่งผลต่อพันธกิจที่มุ่งหวังให้ เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ตามยุทธศาสตร์ 4 ลักษณะที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของศูนย์กลาง เครือข่ายที่มุ่งเน้นพัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟูและการจัดการ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล บริเวณพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบน และพื้นที่ใกล้เคียงให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศ และการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา ดังที่ Benjarongkij (2011, p. 34) ได้เสนอไว้ในหัวข้อ องค์ประกอบของ แผนกลยุทธ์และขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ได้แผน กลยุทธ์ที่ครบถ้วนและเหมาะสมนำไปใช้จริงได้ ทั้งนี้ บทบาทการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในประเด็นสาธารณะ ได้พึ่งพาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย ใช้การรณรงค์ที่มุ่งหวังสร้างการเปลี่ยนแปลงไปสู่ พฤติกรรมอันพึงประสงค์ (Rice and Atkin, 1989, p. 11) กล่าวคือ การเข้าสู่ระบบธนาคารปูม้า ซึ่งการ วิเคราะห์กลุ่มผู้รับสารและกลุ่มเป้าหมายจะพิจารณา ตามพื้นที่เป็นเกณฑ์กำหนด ตามเป้าหมายที่ต้องการ ให้องค์ความรู้ธนาคารปูม้าครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งทะเล อ่าวไทยและอันดามัน ตามที่ (Benjarongkij, 2011, p. 34) ได้นำเสนอไว้ในประเด็นการวิเคราะห์สถานการณ์ สำหรับใจความหลักของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ จะใช้ ข้อความที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ชี้ให้เห็น ถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหมดแบบยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อความทรงพลังของ กลุ่มสามารถทำให้เครือข่ายดำเนินต่อไปได้อย่างสมดุล (Sotanasathien, 2016, pp. 176-179) ตลอดจน สนับสนุนการจัดสรรทรัพยากรเฉพาะทรัพยากรที่สามารถมองเห็นได้ อาทิ อุปกรณ์และบุคลากรที่คอย

ให้คำปรึกษา ใช้กลวิธีหรือกิจกรรมที่เน้นการเจรจา พูดคุย สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรมสาธิต ตามองค์ประกอบ ของแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

อนึ่ง การดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายสมาชิก แกนนำธนาคารปูม้า ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nitiratsuwan, (2010, abstract) ความคิดเห็นของ ชาวประมงขนาดเล็กที่ทำประมงปูม้าต่อการจัดการ ทรัพยากรปูม้า ที่พบว่า การจัดตั้งชมรมและการให้ ความร่วมมือกับนโยบายจะเป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ ประกอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวประมง การฟื้นฟู ทรัพยากรปูม้าและการสร้างจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรปูม้า โดย Nitiratsuwan, (2010, abstract) ยังได้นำเสนอตามความสอดคล้องว่า มาตรการที่ส่งผลต่อปัจจัยเศรษฐกิจ ผลกระทบด้าน รายได้ จักเป็นกระบวนการที่ต้องเกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่าง ภาครัฐและชาวประมงตั้งแต่ต้นทางที่น่าจะเกิด ประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมาย งานวิจัยทั้งสองฉบับของธงชัย นิติสุวรรณ ได้แสดงความชี้ชัดต่อหลักการจัดการประมง ตามที่ Rittiruk (2013, p. 76) ได้นำเสนอไว้ว่า หลักการ จัดการประมงจะให้ได้ผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีหลัก ในการดำเนินการที่สำคัญ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือรับผลกระทบจากการจัดการประมงต้องมีโอกาส แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบาย ในการจัดการประมง จัดตั้งกลไกที่จำเป็นเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างกลุ่มของ ชาวประมง ให้มีองค์กรที่เป็นอิสระในการตรวจสอบ และประเมินระบบการจัดการที่เป็นประโยชน์

ผลการวิจัยของ Songrak (2015, abstract) ยังได้เพิ่มความสอดคล้องในเรื่องโครงการสร้าง ตัวแบบเชิงกระบวนการและเครื่องมือในการจัดการ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่งจังหวัดตรังสู่ความยั่งยืน ว่าต้องอาศัยการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ศักยภาพชุมชนชายฝั่ง ได้แสดงว่า วิสัยทัศน์ ของจังหวัดตรังจะใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนเพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่าง ยั่งยืน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับระบบการ ทำงานของธนาคารปูม้าเป็นอย่างยิ่ง ที่ใช้การอนุรักษ์ และฟื้นฟู ผ่านศักยภาพของภาคีเครือข่ายสร้าง การจัดการที่เป็นระบบและส่งเสริมภาคเอกชนธุรกิจ

ให้เข้ามามีส่วนร่วมแบบบูรณาการ ซึ่งข้อพิจารณาทาง เศรษฐศาสตร์ การสร้างรายได้ และข้อพิจารณาด้าน เทคโนโลยี เป็นข้อพิจารณาหลักในการเปิดโอกาส ให้ชาวประมงปรับปรุงทักษะการทำประมงในเชิงบวก (Rittiruk, 2013, pp. 88-90) ผู้มีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ย่อมทำการประมงไปในทางที่จะได้รับผลกำไรสูงสุด อย่างยั่งยืน สอดคล้องต่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ที่ต้องสร้างระบบการตรวจติดตามสภาพแวดล้อม ไปพร้อม ๆ กับสภาพแวดล้อมที่ควรให้ความสนใจ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และ กฎหมาย ซึ่งเป็นโอกาสของหน่วยงานที่ต้องกำกับดูแล (Benjarongkij, 2011, p. 18)

สำหรับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืนได้ผ่านวิธีการปลูกฝังความ รับผิดชอบ และสร้างจิตสำนึกร่วมกันของสมาชิก ภายในเครือข่ายธนาคารปูม้าบน 3 แนวทาง คือ ไม่ขาย ไม่ซื้อ ไม่บริโภคแม่ปูไข่นอกกระดอง เพื่อการพัฒนา อาชีพมีทรัพยากรปูม้าประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน สำหรับอนาคต สอดคล้องกับ Phuengsamran (2015, abstract) กระบวนการสื่อสารปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการแพร่กระจายนวัตกรรมภูมิปัญญา ท้องถิ่น กรณีศึกษาศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการศึกษาผลของการ สื่อสารที่ก่อให้เกิดผล 3 ระดับ คือ 1) ชั้นเปลี่ยนแปลง: เพิ่มรายได้ 2) ชั้นอิทธิพล: พัฒนาอาชีพ 3) ชั้นสัมฤทธิ์ ผล: สร้างเครือข่าย ขยายผล ทั้งนี้ แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของธนาคาร ปูม้าเป็นกระบวนการตามหลักการจัดการประมงทั้ง 7 ขั้นตอน อันประกอบด้วย การวางแผนที่ผ่าน กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเกิดการบูรณาการร่วมกัน ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (เจ้าหน้าที่รัฐ ชาวประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ ภาคเอกชน) โดยยึดสถานการณ์การเพิ่มทรัพยากร ปูม้าให้เกิดความยั่งยืนเป็นสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ เชิงกลยุทธ์ของศูนย์กลางเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟูก่อให้เกิดความยั่งยืนในด้านการใช้ประโยชน์ พัฒนาสร้างรายได้ตามสิ่งที่ชุมชนต้องการ ซึ่งการ บังคับใช้กฎหมายมีผลต่อมาตรการจำกัดและควบคุม ประมง ทั้งนี้ศูนย์กลางเครือข่ายจะมีมาตรการควบคุม ปริมาณการลงแรงและจำกัดอัตราการตายของสัตว์น้ำ โดยการควบคุมปัจจัยการประมง และเสริมมาตรการ

ด้วยการเฝ้าระวัง ควบคุม และตรวจสอบผ่านเครือข่าย สมาชิกที่มีกระบวนการหรือวิธีการร่วมกันตรวจสอบ กันเองภายในเครือข่ายแกนนำสมาชิก ศูนย์กลาง เครือข่ายจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและรับทราบถึง ปัญหาเพื่อชี้แจงต่อประมงจังหวัด เพื่อหาแนวทาง ป้องกันร่วมกันต่อไป ตามที่ Rittiruk (2013, pp. 83-84) อธิบายไว้

อนึ่ง ระบบธนาคารปูม้าได้ก่อรูปเป็นการสร้าง เครือข่ายตามที่ Sotanasathien (2016, pp. 176-179) ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะการสื่อสารเพื่อก่อให้เกิด การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนร่วมกัน มีสะพาน องค์ความรู้ของระบบโครงการธนาคารปูม้าเป็นตัว เชื่อมโยงลูกข่ายสมาชิกเครือข่ายเข้าด้วยกัน ซึ่งมี ผู้ส่งสารศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เป็น ตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายสมาชิกกัน เป็นทอด ๆ อาศัยช่องทางการสื่อสารที่เน้นการพูดคุย เจจาะ ชี้แจง กิจกรรมสาธิต เพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ตรงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sotwitee, Phuengsamran and Tantikulvara (2018, abstract) ที่พบว่า การสื่อสารโครงการธนาคารปูม้าได้มีภาครัฐ เป็นผู้ส่งสารหลักซึ่งนำข้อมูลข่าวสารที่แสดงถึงวิธีหรือ มาตรการการอนุรักษ์ พื้นฟู ของระบบธนาคารปูม้า โดยการไหลเวียนของข่าวสารนั้นได้ผ่านช่องทาง การสื่อสาร สื่อบุคคลเป็นหลัก ใช้การเจรจาพูดคุย สร้างข้อตกลง จนเกิดการแปลผลประโยชน์ร่วมกัน คือ การมีทรัพยากรปูม้าเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับ ประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน เป็นลักษณะการพึ่งพิง ผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายการทำ ประมงปูม้าภายในอ่าวคุ้งกระเบน

ผลการศึกษายังสามารถอภิปรายต่อว่า ความ ทรงพลังที่สามารถทำให้เครือข่ายดำเนินต่อไปได้อย่าง สมดุลนั้น จักเกิดขึ้นจากการแปลผลประโยชน์ร่วมกัน ของสมาชิก อันหมายถึง การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ของทรัพยากรปูม้า เป็นอีกมิติหนึ่งที่สอดคล้องกับ แนวคิดความมั่นคงด้านอาหาร ที่ค้นพบว่า การแปล ความหมายของการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของ ทรัพยากรปูม้า เป็นไปตามที่ Prachason, (2009, p. 10) ได้อธิบายไว้ว่าต้องพิจารณาถึงมิติ “การเข้าถึง” และ “เสถียรภาพ” ในระดับบุคคลและครัวเรือน ซึ่งองค์การ อาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้แบ่ง และให้ความหมายความมั่นคงทางอาหารออกเป็น

4 มิตีย่อย สามารถอธิบายเทียบเคียงนำเสนอได้ ดังนี้
1) ด้านความพอเพียงของปริมาณปูม้าในอ่าวคุ้งกระเบน ต้องอาศัยการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ พื้นฟูจากระบบธนาคารปูม้าที่สามารถส่งผลต่อความพอเพียงของปริมาณปูม้าในคุณภาพที่เหมาะสมภายในอ่าวคุ้งกระเบน 2) ด้านการเข้าถึงของทรัพยากรส่วนรวม (ปูม้า) สัตว์เศรษฐกิจชุมชนให้พอเพียงต่อการประกอบอาชีพของชาวประมงแบบยั่งยืนภายใต้บริบททางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่อาศัยอยู่ 3) เพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ด้านอาหารของทรัพยากรปูม้าให้เพียงพอต่อการประกอบอาชีพประมง นัยยะนี้จะสัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ใช่อาหาร อาจกล่าวได้ว่าสิ่งนี้จักเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสม 4) บนเสถียรภาพทางอาหารของทรัพยากรปูม้าที่ประชาชน ครีวเรือนและบุคคลสามารถจะต้องเข้าถึงอาหาร (ทรัพยากรปูม้า) ได้เพียงพอตลอดเวลาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับการไม่เข้าถึงอาหารอันเป็นผลมาจากวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เช่น สภาพภูมิอากาศ หรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามวงจร เช่น ภาวะความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ จัดเป็นสถานการณ์ความเสี่ยงสำหรับอนาคตหากไม่เกิดการบริหารจัดการประมงที่เหมาะสม ดังนั้น เครือข่าย ชุมชนจึงต้องพึ่งพากันแบบบูรณาการการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรปูม้าร่วมกัน เสริมสร้างการพัฒนาอาชีพให้กับชาวประมงให้มีสัตว์เศรษฐกิจปูม้าทำมาหากินตลอดชีพจนถึงขั้นลูกหลานให้สามารถทำประมงปูม้าสืบต่อไปได้ สำหรับอนาคต เป้าหมายคือการเพิ่มอัตราทรัพยากรปูม้าให้เกิดความยั่งยืนในรูปแบบเครือข่ายธนาคารปูม้า ตามที่ Rittiruk (2013, p. 79) แนะนำเสนอไว้ว่า เป้าหมายสำคัญของการจัดการประมง คือ การบริหารทรัพยากรประมงไปในทางที่ก่อให้เกิด

ประโยชน์ทางเศรษฐกิจระดับที่เหมาะสมและมีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ตามกรอบแนวคิดด้านเครือข่าย ที่สะท้อนถึงผลของการสื่อสารผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง สำหรับนักสื่อสารชุมชนที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดพัฒนาเป็นโจทย์การวิจัยในการศึกษาครั้งต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการสร้างเครือข่ายได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยมีความสัมพันธ์กับประเด็นความมั่นคงด้านอาหาร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารมีผลต่อมวลมนุษยชาติทุกระดับ ดังนั้น ศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยในส่วนนี้ไปขยายผลเพื่อศึกษาต่อในประเด็นการจัดการประมงต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Suggestions)

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการประมงของศูนย์กลางเครือข่าย คือ การขาดงบประมาณในด้านการผลิตสื่อและกิจกรรมเฉพาะกิจของธนาคารปูม้า และการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ศูนย์กลางเครือข่ายธนาคารปูม้าได้บรรจุโครงการและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นปัญหาดังกล่าวไว้ในแผนการระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ประกอบด้วย สื่อและกลวิธี กิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของเครือข่ายธนาคารปูม้าสำหรับใช้เพื่อการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมการทำงานลักษณะบูรณาการ

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Armstrong, J. S. (1982). The value of formal planning for strategic decisions: Review of empirical research. *Strategic Management Journal*, 3(3), 197-211.
- Benjarongkij, Y. (2011). *Planning and evaluation for strategic communication*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Eakpaitoon, S. (2011). *Management of social entrepreneur in Thailand: Case study Crab bank, activity of Ban Koh Teab, Pakklong sub-district Pathew district Chumpton province*. Master thesis, M.B.A., Thammasat University, Bangkok.

- Jatusripitak, N. (2018). **Cabinet extends 500 crab banks across the country, get Government Savings Bank arrange area Loan growth of 2.5 billion.** Retrieved March 7, 2018, from <https://www.posttoday.com/finance/news/543436>
- Nitiratsuwan, T. (2010). **Attitude of blue swimming crab small-scale fisher for management of blue swimming crab resource in Trang province.** Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Phuengsamran, P. and Wannaprapa, S. (2015). Communications process in sufficiency economy of the Innovation diffusion local wisdom, case study Kung Krabaen by royal development study center. **Journal of Business, Economics and Communications**, 10(2), 40-54.
- Prachason, S. (2009). **The development of food security indicators.** Retrieved March 7, 2018, from https://www.nationalhealth.or.th/sites/default/files/upload_files/dmdocs/2_FS_index_report.pdf
- Rice, R. E. and Atkin, C. K. (1989). **Public communication campaigns.** Thousand Oaks: Sage Publications.
- Rittiruk, U. (2013). **Fisheries resource management.** Bangkok: Odeon Store.
- Smith, R. D. (2002). **Strategic planning for public relations.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Songrak, A. (2005). **Process modeling and tools for marine and coastal resources management in Trang province to sustainability.** Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Sotanasathien, S. (2016). **Theory of communication.** Bangkok: Rabiangthong.
- Sotwitee, S., Phuengsamran, P. and Tantikulvara, R. (2018). A case study of communication situation to define the road map for restoration, conservation and enhancing food stability and sustainability in blue swimming crab sustainability project in Kung Krabaen Bay Royal development study center. **NRRU Community Research Journal**, 12(special), 127-141.